ION BĂIEŞU

Suferinţă în doi

PERSONAJE

EA
EL

Parcul Cişmigiu — cu desăvârşire pustiu. Pe una din alei apare o femeie; aleea este întunecată şi paşii scârţâie într-un chip dureros. Se aşază pe una din bănci, îşi încrucişează mâinile pe piept şi oftează. Exact peste un minut, pe aceeaşi alee apare un bărbat. Bărbatul se apropie de banca pe care se află femeia şi întreabă pe un ton cu desăvârşire firesc.

EL: Nu vă supăraţi: pot să mă aşez lângă dumneavoastră?

EA (*uimitor de firesc*): Desigur.

EL (*îşi încrucişează mâinile pe piept*): Alături este o bancă complet liberă şi aţi putea să mă întrebaţi de ce nu mă aşez pe acea bancă. Mai mult, probabil că în acest Cişmigiu, în această noapte de revelion, toate băncile sunt libere şi aţi putea tot atât de bine să mă întrebaţi de ce nu mă aşez pe una dintre ele.

EA (*întorcându-se spre el cu circa zece grade şi răspunzându-i peste umăr*): Vă rog să mă credeţi, dar

nici prin cap nu mi-a trecut să vă pun o astfel de întrebare. Nici prin cap nu mi-a trecut.

EL: Vă mulţumesc şi vă rog să mă iertaţi, dar mi s-a întâmplat nu o dată ca, cerând voie cuiva să stau alături pe bancă, să mi se pună o astfel de întrebare: „De ce, domnule, nu te aşezi pe o altă bancă, din moment ce există atâtea bănci libere?” Alţii nu zic nimic, dar, după ce te aşezi alături de ei, se ridică ostentativ şi se aşază pe altă bancă, ceea ce este, de fapt, egal cu un refuz. Vi s-a întâmplat şi dumneavoastră aşa ceva?

EA: Desigur.

EL: Veniţi des în parc?

EA: În fiecare seară. Vin deoarece...

EL: Vă rog să continuaţi. Vă rog din suflet.

EA (*se întoarce spre el în proporţie de douăzeci şi cinci de grade*): Iertaţi-mă. Pot să-mi permit să am încredere în dumneavoastră?

EL: Iertaţi-mă, doamnă, că fac această afirmaţie, dar eu sunt un om de mare încredere, în sensul că enorm de multă lume are încredere în mine. Nu numai caracterul meu integru, dar şi figura mea deschisă inspiră tuturor o mare încredere. Uneori, persoane necunoscute mă opresc pe stradă, mi se confesează cinci minute, apoi pleacă mai departe, împăcate sufleteşte.

EA: Atunci, domnule, aş vrea să vă mărturisesc cu toată sinceritatea de ce vin în fiecare seară în Cişmigiu. De mult simţeam nevoia acută de a face o astfel de mărturisire, dar nimeni nu mi-a inspirat atât de multă încredere ca dumneavoastră.

EL: Doamnă, îngăduiţi-mi să vă ascult cu foarte multă atenţie.

EA: Mulţumesc. Atunci să vă spun de ce vin în fiecare seară în Cişmigiu. Pentru asta am să vă cer însă permisiunea de a face o scurtă incursiune în copilăria mea.

EL (*întorcându-se spre femeie în proporţie de circa*

douăzeci şi cinci de grade): Iertaţi-mă că vă întrerup şi vă promit că n-o să mai fac acest gest incalificabil, căci nimic nu e mai neplăcut pentru cineva care se confesează decât să fie întrerupt, iar eu nu am acest obicei; totuşi, am să vă întreb dacă este vorba despre o copilărie nefericită.

EA: Da, domnule, aţi intuit perfect. Este vorba despre o copilărie nefericită. Eram nefericită, nu pentru ca n-aş fi fost iubită de părinţii mei, pentru că eram iubită, ci pentru că sufeream de o boală îngrozitoare.

EL: Îngrozitoare?

EA: Da, acesta este cuvântul. O boală care mi-a pricinuit chinuri imense şi suferinţe fără seamăn.

EL: Doamnă, nu trebuie să vă jenaţi de mine. Spuneţi-mi totul fără nici un ocoliş.

EA: Da, am să vă spun totul fără nici un ocoliş. Sufeream de următoarea chestiune, domnule: luam lucrurile la modul propriu.

EL (*îngrozit*): La modul propriu?!

EA: Da, la modul propriu. Nu ştiu dacă vă imaginaţi. Era ceva cumplit. În sensul că...

EL: Iertaţi-mă că vă întrerup. E vorba de ceva ereditar?

EA: Da, în sensul că şi bunicul, şi bunica, şi mama, şi tata, şi unchiul luau lucrurile la modul propriu.

EL: Totuşi...

EA: Am să vă explic. Boala se manifesta în sensul că nu înţelegeam metaforele. Nu le realizam. Să vă dau un exemplu. Mama îmi spunea: „Ia trage-l pe frate-tău de limbă şi află ce măgării a mai făcut azi, măgarul”, iar eu îl apucam, într-adevăr, cu degetul de limbă şi trăgeam. Doamne, şi ce scandal ieşea! Doamne, ce scandal ieşea! Dumneavoastră să fi fost în locul lui şi să vă fi tras cineva de limbă…

EL: Evident...

EA: Sau, altă dată, mama mi-a spus să mă vâr pe sub pielea cuiva, nu ştiu de ce, probabil că avea ea vreun

interes, dar zilnic îmi spunea: „Bagă-te pe sub pielea lui unchi-tu, bagă-te pe sub pielea lui unchi-tu, bagă-te pe sub...” Dumneavoastră credeţi oare că e simplu să te bagi pe sub pielea cuiva la modul propriu? Aţi încercat vreodată?

EL: Nu.

EA: Dar vă puteţi cel puţin imagina ce dureros este să te bagi la modul propriu pe sub pielea cuiva? Altă dată, mama mi-a spus să mă vâr în sufletul cuiva. Am stat nopţi întregi şi m-am gândit cum să fac asta, deoarece îmi iubeam foarte mult mama şi nu voiam să o refuz. Fiţi sincer şi spuneţi-mi: credeţi că e simplu să te vâri în sufletul cuiva la modul propriu?

EL: Nu, nu e deloc simplu.

EA: Totuşi, spuneţi-mi cum aţi fi procedat dumneavoastră în locul meu. Cum aţi fi intrat, de pildă, dumneavoastră, la modul propriu, în sufletul cuiva?

EL (*întorcându-se spre femeie cu încă douăzeci şi cinci de grade*): Cred că aici lucrurile se complică puţin şi îmi cer pur şi simplu scuze pentru ceea ce am să spun mai departe. În sensul că problema se pune niţel şi din punct de vedere filozofic. Adică, mai întâi trebuie să te întrebi, vrând-nevrând, ce este sufletul.

EA: Evident. Asta m-am întrebat şi eu: ce este sufletul? Dumneavoastră ştiţi ce e sufletul?

EL: Doamnă, ca să fiu sincer, nu. Nu pentru că nu mi-am pus întrebarea, ci pentru că pregătirea mea teoretică nu-mi îngăduie. Cunoştinţele mele filozofice, în ciuda faptului că posed o fire realmente meditativă, sunt de-a dreptul derizorii. Ca să fiu sincer până la capăt, şi vă rog să nu mi-o luaţi în nume de rău, eu nu sunt încă în clar nici cu infinitul.

EA: Infinitul?! În privinţa infinitului, cred că lucrurile sunt simple.

EL: Nu, nu vă grăbiţi să spuneţi aşa ceva. Nu sunt deloc simple. Eu pentru asta m-am dus odată să consult un

filozof.
EA: Era un filozof de stat sau particular?
EL: Particular.
EA: Şi?
EL: Mi-a luat banii şi mi-a spus: „Duceţi-vă, faceţi-vă wassermann-ul şi reveniţi peste trei luni”.
EA: Cel puţin v-a dat o recipisă?
EL: Bineînţeles. Dar v-am întrerupt şi-mi pare realmente foarte rău. Vă rog, continuaţi.
EA: Cum spuneam, copilăria mea a fost ratată din cauza acestei boli groaznice. Mama a început să mă urască, tata a început să mă urască, iar eu, la vârsta adolescenţei, am fugit de-acasă. Aveam şaptesprezece ani neîmpliniţi, dar arătam ca de şaptesprezece ani împliniţi. Era în noaptea de revelion. Am fugit şi am venit aici, în parc, şi m-am aşezat pe această bancă.
El.: Chiar pe asta?
EA: Exact pe asta. Nu după mult timp, a venit un bărbat care mi-a cerut permisiunea să se aşeze lângă mine. I-am răspuns: „Vă rog”. Iar el s-a aşezat. Era un bărbat care-mi inspira foarte multă încredere. I-am spus că sufăr de o boală groaznică şi i-am explicat pe larg despre ce fel de boală groaznică este vorba. El mi-a promis că mă vindecă, a precizat că este la curent cu această boală şi că are leacul ei. Fireşte, m-am căsătorit cu el pentru ca tratamentul să fie cât mai eficace.
EL: Şi v-a vindecat?
EA: Da.
EL: Cum?
EA: Simplu. Mi-a interzis să mai vorbesc la figurat. N-am mai vorbit la figurat şi m-am vindecat. Vorbeam tot timpul la modul propriu. Dar vă întreb acum pe dumneavoastră: oare aceea a mai fost viaţă? Cum să trăieşti fără să vorbeşti cu soţul tău măcar o dată pe săptămână la figurat? Ce este oare viaţa fără

metafore? Fără posibilitatea de a transfigura ceva, un obiect, o întâmplare sau o stare de lucruri, fără putinţa de a decanta o idee, punând în ea flacăra miraculoasă a figuraţiei? În sfârşit… Pe scurt, în cele din urmă, după o discuţie care s-a petrecut chiar în acest parc şi pe această bancă, ne-am despărţit. Mi-a spus cu o voce tristă, tristă, tristă: „Du-te, şi dacă va fi cazul, să te întorci pe această bancă în seara de revelion, ca atunci când ne-am cunoscut…” O, şi ce drag îmi era, ce drag îmi era…

EL: Doamnă, dacă aţi şti cât de zguduit sunt de tot ce mi-aţi spus, dacă aţi şti cât sunt de zguduit! Dacă nu mi-aţi lua-o în nume de rău, aş spune că sunt şi uimit, dar mă reţin. Eu ştiu ce înseamnă o suferinţă, ce înseamnă o boală, şi vă înţeleg. Doamne, cum vă mai înţeleg!

EA: Şi dumneavoastră, domnule, aţi suferit de o boală?

EL: Am să fiu sincer până la capăt şi am să răspund: da. De o boală asemănătoare cu a dumneavoastră. Boala mea consta în aceea, doamnă, că mă luam după exemple. Nu ştiu de unde mă căptuşisem cu această boală, pentru că mama mea nu se lua după exemple, tatăl meu nu se lua după exemple, bunicul meu — nu, bunica mea — nu. Dimineaţa, cum mă sculam, nici nu apucam să beau ceaiul, că şi fugeam la fereastră. Mă uitam după exemple. La teatru, la fel… La cinematograf, la fel… Toată ziua căutam exemple. Mai ales pe stradă, căci, probabil ştiţi, străzile sunt pline de exemple. Deşi de atâtea ori m-am jurat, de atâtea ori… Nu puteam să fac absolut nimic dacă nu aveam un exemplu. Ca să mănânc, trebuia să am un exemplu; ca să strănut, trebuia să am un exemplu, ca să zâmbesc, trebuia să am un exemplu, ca să dorm, trebuia să am un exemplu; ca să privesc, trebuia să am un exemplu; ca să admir, trebuia să am un exemplu; ca să interpretez, trebuia să am un exemplu; ca să minimalizez, trebuia să am un exemplu; ca să… Apoi,

boala s-a complicat. Am început să fac toate lucrurile pe jumătate: mâncam pe jumătate, beam pe jumătate, gândeam pe jumătate, iubeam pe jumătate, mergeam pe jumătate, dormeam pe jumătate, visam pe jumătate, glumeam pe jumătate, clipeam pe jumătate, zâmbeam pe jumătate, râdeam pe jumătate, fluieram pe jumătate, sforăiam pe jumătate, admiram pe jumătate, interpretam pe jumătate, înţelegeam pe jumătate, şi aşa mai departe. M-au dus la un doctor şi doctorul mi-a spus că boala nu are leac şi că există perspectiva să ajung într-o bună zi să fac toate lucrurile pe sfert. Atunci, bineînţeles, părinţii m-au alungat de acasă, de frică să nu-i contaminez cu boala mea pe fraţii mei şi pe surorile mele, care urmau cu toţii o şcoală de ambliopi. Am venit în parcul acesta, pe banca aceasta, şi am cunoscut o tânără femeie cu care m-am căsătorit. Era un om minunat. Suferea însă de o boală, în sensul că lua lucrurile la modul propriu; am încercat şi am reuşit să o vindec, dar ne-am despărţit într-o seară de revelion, tot pe această bancă, îmi pare foarte rău. Pentru că mi-era dragă. Mi-era dragă chiar şi boala ei.

EA: Şi fostul meu soţ suferea de boala exemplelor. În sensul că se lua tot timpul după exemple. Apoi începuse să facă toate lucrurile pe jumătate, ceea ce era groaznic de enervant. Dar mi-era drag. Nici până acum nu ştiu de ce a trebuit să ne despărţim.

(*Ora 24. În oraş, toate ceasurile în stare de funcţiune anunţă momentul cu solemnitate. Bărbatul şi femeia se întorc unul spre celălalt în proporţie de o sută de grade*.)

EL: La mulţi ani!

EA: La mulţi ani, domnule, şi vă rog să mă iertaţi dacă v-am plictisit cu povestea vieţii mele.

EL: Doamnă, şi eu vă rog să mă iertaţi dacă v-am plictisit

cu povestea vieţii mele.

EA: De mult nu am întâlnit un om care să-mi inspire atâta încredere şi care să mă asculte cu atâta atenţie. Numai fostul meu soţ îmi inspira atâta încredere şi mă asculta cu atâta atenţie.

EL: Doamnă, aş vrea, înainte de a ne despărţi, să vă urez noapte bună şi să vă întreb dacă nu doriţi, eventual, să ne căsătorim. Mă gândesc că atât caracterul, cât şi felul meu de a fi... În plus, aş încerca să vă vindec de boala de care suferiţi.

EA: Domnule, îmi pare foarte rău că nu-l mai pot aştepta pe fostul meu soţ, care mi-a promis acum un an că va veni în noaptea aceasta aici, dar am să accept propunerea dumneavoastră. Fostul meu soţ ar suferi dacă ar şti că nu-l mai aştept. (*Varsă o lacrimă.*) Era un om minunat. Realmente minunat.

EL (*solemn*): Doamnă, vă felicit cu ocazia căsătoriei dumneavoastră cu mine. Noapte bună. Întrucât ora este întârziată, eu mă duc să mă culc. Ne vedem mâine seară, tot aici, pentru perfectarea ultimelor amănunte în vederea căsătoriei.

EA: Desigur, domnule. Noapte bună.

(*Bărbatul pleacă şi dispare pe o alee. Peste câteva minute apare alt bărbat, care este identic cu cel care a plecat. Acesta este grăbit şi agitat.*)

EL: Draga mea, iartă-mă că am întârziat. Ţi-am promis că voi fi aici în noaptea de revelion, dar am întârziat.

EA: Dragul meu, iartă-mă dar ai întârziat. Chiar adineaori m-am recăsătorit cu un bărbat care mi-a inspirat foarte multă încredere. Îmi pare foarte rău.

EL: Nu-i nimic, draga mea. Ne întâlnim la revelionul viitor. Atunci n-am să mai întârzii. Noapte bună, draga mea.

EA: Noapte bună, dragul meu.

---- CORTINA ----